

Bijlage: Overzicht onderzoek dementie en sekseverschillen

Projecttitel	Looptijd	Samenvatting	Resultaten	Thema
Blood based biomarkers for early detection of Alzheimer's Disease	2024-2027	Dementie heeft een enorme impact op de mensen zelf. De ziekte van Alzheimer (AD) is de meest voorkomende vorm van dementie. Nieuwe laboratoriumtests kunnen AD-eiwitten aantonen in bloed 10-20 jaar vóór het ontstaan van symptomen. Deze bloedtest is minder belastend voor de mensen dan een PET scan of een ruggenprik. Dit project onderzoekt hoe veranderingen in AD-bloedmarkers samenhangen met de allereerste cognitieve achteruitgang. Er wordt onderzocht of AD-bloedmarkers afhankelijk zijn van geslacht, opleidingsniveau, of ethniciteit. De markers worden gemeten in cohorten van het Nederlandse Consortium van Dementie Cohorten (NCDC), die al bloed samples hebben verzameld bij een groot aantal deelnemers. De resultaten van dit project verschaffen belangrijke informatie over vroege hersenveranderingen bij AD. Dit biedt mogelijkheden voor eventuele vroege behandeling bij AD. Ook krijgen we inzicht hoe de bloedtest kan worden gebruikt bij de evaluatie van geheugenklachten in de huisartsenpraktijk.	N.n.b.	Preventie en behandeling
Mechanisms of sex-specific vulnerability of Parvalbumin interneurons in early Alzheimer's Disease (MESEPAD)	2025-2028	De ziekte van Alzheimer komt vaker voor bij vrouwen dan bij mannen, maar dit verschil is tot op heden nog niet verklaard op het niveau van zenuwcellen en moleculaire processen in deze cellen. Een bepaald type zenuwcellen, zogenaamde parvalbumine (PV) cellen, speelt een rol bij algemene verschillen in cognitie en emotie tussen vrouwen en mannen. Doel: In dit project willen we onderzoeken of PV-cellen ook verklaren waarom vrouwen vaker alzheimer krijgen dan mannen. Aanpak: We gaan in Alzheimer-muismodellen de elektrische eigenschappen van deze cellen in kaart brengen in zowel mannelijke als vrouwelijke dieren, om vervolgens ook de moleculaire veranderingen die deze eigenschappen aansturen te bepalen. Op basis van deze informatie zullen we een aantal moleculen selecteren die sekse-specifieke veranderingen vertonen en zullen we testen in hoeverre herstel van moleculaire balans de ziekteverschijnselen kan remmen of herstellen in mannelijke en vrouwelijke alzheimermuizen.	N.n.b.	Fundamenteel onderzoek
Mannen en vrouwen, all ABOARD	2024-2025	Bij medicijnstudies naar de ziekte van Alzheimer doen naar verhouding minder vrouwen mee, terwijl vrouwen vaker dementie krijgen dan mannen. Daarnaast zijn er verschillen in symptomen en ziektebeloop. Om in de toekomst behandeling voor Alzheimer beschikbaar te hebben voor iedereen, is het belangrijk om nu medicijnstudies op te zetten voor zowel mannen als vrouwen. In dit project wordt met behulp van artificial intelligence de selectiecriteria samengevat van Alzheimer medicijnstudies. Het aanpassen van de criteria zou kunnen leiden tot meer inclusieve onderzoeken.	N.n.b	Behandeling / therapie
Verankering van sekse, gender en andere diversiteitskenmerken in dementiezorgonderzoek. Een implementatieproject.	2022-2024	Sekse en gender hangen samen met de zorg die mensen met dementie en hun mantelzorgers wensen en krijgen. In onderzoek wordt daar echter nog weinig rekening mee gehouden. Ook is er nog weinig aandacht voor de wisselwerking met andere vormen van diversiteit (bijv. leeftijd en culturele achtergrond). Doel: In dit project ontwikkelen we een pakket aan instrumenten om sekse, gender en diversiteit te integreren in onderzoek naar dementiezorg. Aanpak: Dit doen we door gendersensitieve items uit een bestaand instrument (de GVHR tool) geschikt te maken voor dementiezorgonderzoek. Ook implementeren we de SAGER-richtlijnen, die beschrijven hoe onderzoekers rekening moeten houden met sekse- en genderverschillen in onderzoek. We sluiten hierbij aan op de landelijke Dementiemonitor van Alzheimer Nederland en het Nivel, die al 15 jaar plaatsvindt. Door de samenstelling van het consortium, worden inzichten uit dit project verankerd in onderzoek, belangenbehartiging en onderwijs. Samenwerkingspartners: Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met mantelzorgers en mensen met dementie.	Een factsheet en een kennisclip over mantelzorgers van mensen met dementie: verschillen in de zorglast van mannen en vrouwen;	Zorg en ondersteuning